

האוניברסיטה העברית בירושלים

סילבוס

עיון בדרשות הפילוסופיות של ר' אבן עזרא; נסים מגירונה - 14704

תאריך עדכון אחרון 12-09-2021

נקודות זכות באוניברסיטה העברית: 2

תואר: מוסמך

היחידה האקדמית שאחראית על הקורס: מחשבת ישראל

השנה הראשונה בתואר בה ניתן ללמוד את הקורס: 0

סמסטר: סמסטר א'

שפת ההוראה: עברית

קמפוס: הר הצופים

מורה אחראי על הקורס (רכז): פרופ' זאב הרוי

דוא"ל של המורה האחראי על הקורס: zeev.harvey@mail.huji.ac.il

שעות קבלה של רכז הקורס: ג 12:30-11:30

מורי הקורס:

תאור כללי של הקורס:

מגדולי ההלכה בימה"ב, ר' נסים בן ראובן גירונדי (1310 לערך - 1376) נודע בשל פירושו למסכת נדרים, פירושו להלכות הרי"ף, וחידושו על מסכתות שונות בתלמוד. אולם הוא הצטיין גם כדרשן פילוסופי מעמיק ומקורי. דרשותיו השפיעו על הפילוסופיה היהודית גם ישירות וגם באמצעות תלמידו ר' חסדאי קרשקש ותלמיד תלמידו ר' יוסף אלבו.

מטרות הקורס:

נקרא ביחד בעיון דרשה אחת של הר"ן. במפגשים האחרונים של הסמסטר, נדון בעבודות של המשתתפים (עבודות סמינריות או עבודות קצרות).

תוצרי למידה

בסיומו של קורס זה, סטודנטים יהיו מסוגלים:
יכולת לנתח דרשה פילוסופית ביניימית

דרישות נוכחות (%) :
100%

שיטת ההוראה בקורס: קריאה ודיון

רשימת נושאים / תכנית הלימודים בקורס:

עבודה סמינריונית (20-25 עמ' לערך) או עבודה קצרה (10-7 עמ' לערך). יש להגישה עד לשיעור האחרון (11.1.22). היא יכולה להיות על כל נושא הקשור לדרשות הר"ן, ויכולה להיכתב על-פי גישה היסטורית, פילולוגית, או פילוסופית אנליטית. עד אמצע נובמבר (23.11.21) יש להגיש תכנית עבודה לאישור.

חומר חובה לקריאה:

דרשות הר"ן, ערך אריה ליאון פלדמן, י-ם תשכ"ז. מהדורה חדשה (עם פירוש "בארות משה"), י-ם תשס"ג.

פירוש הר"ן על התורה, ערך פלדמן, י-ם תשל"ג.

חומר לקריאה נוספת:

ספרות משנה -- עברית

1. אלון, מנחם, המשפט העברי, י-ם תשל"ג, עמ' 42-45.

2. בלידשטיין, יעקב, עיונים במחשבת ההלכה והאגדה, באר-שבע תשס"ד.
3. זאב הרוי, "רעיון הסובלנות בהגות היהודית", בתוך י' מנוחין וי' יובל, האם הסובלנות תנצח?, ירושלים תשס"ה, עמ' 223-230.
4. -----, "יחסו של ר' חסדאי קרשקש לר' נסים גירונדי", היספניה וידאיקה 10 (תשע"ד), עמ' צט קיב.
5. -----, "לפילוסופיית ההלכה של הר"ן", בתוך עיונים חדשים בפילוסופיה של ההלכה, ערכו א' רביצקי וא' רוזנק, ירושלים תשס"ח, עמ' 171-180.
6. הרצוג, יצחק, "דין המלך ודין התורה", תלפיות ז (תש"ח), עמ' 4-32.
7. לורברבוים, מנחם, פוליטיקה וגבולות ההלכה, ירושלים תשס"ה.
8. קליין-ברסלבי, שרה, "מציאות הזמן והזמנים הראשונים לבריאה", תרביץ מה (תשל"ו), עמ' 106-127 (בייחוד עמ' 114-117).
9. -----, "מעמד הר סיני במשנתו של הר"ן", סיני פ (תשל"ז), עמ' כו-לז.
10. -----, "תרומתו של ר"ן גירונדי לעיצובן של תורות העיקרים של חסדאי קרשקש ושל יוסף אלבו", אשל באר שבע ב (תש"ם), עמ' 177-197.
11. רביצקי, אביעזר, על דעת המקום, י-ם 1991, עמ' 108-111, 117-125.
12. -----, חירות על הלוחות, י-ם 1999 (ראו מפתחות, עמ' 358, נסים בן ראובן).
13. רוזנברג, שלום, לא בשמים היא, אלון-שבות תשנ"ז.
14. שגיא, אבי, אלו ואלו, תל-אביב תשנ"ו.

ספרות משנה -- לועזית

1. Blidstein, Gerald J., "On Political Structures," *Jewish Journal of Sociology* 22 (1980), pp. 47-58 (esp. 52-54).
2. -----, "Ideal and Real in Classical Jewish Political Theory," *Jewish Political Studies Review* 2 (1990), pp. 43-66 (esp. 54ff.).
3. Feldman, Leon, *Studies in the Life and Times of R. Nissim ben Reuben Gerondi*, Ph.D. dissertation, Columbia University, New York 1967 (Xerox Microfilm no. 69-548).
4. -----, "R. Nissim ben Reuben Gerondi -- Archival Data from Barcelona," in A.

Mirsky, A. Grossman, and Y. Kaplan, eds., *Exile and Diaspora*, Jerusalem 1991, pp. 56-97.

5. Harvey, W. Z., "Nissim of Gerona and William of Ockham on Prime Matter," *Jewish History* 6 (1992), pp. 87-98.

6. -----, "Aspects of Jewish Philosophy in Medieval Catalonia," in J. Boadas i Raset and S. Planas i Marcé, eds., *Mosse ben Nahman i el seu Temps*, Girona 1994, pp. 141-157 (esp. 149-150).

7. -----, "Liberal Democratic Themes in Nissim of Girona," in I. Twersky and J.M. Harris, eds., *Studies in Medieval Jewish History and Literature*, III, Cambridge, MA, 2000, pp. 197-211.

8. -----, "Rabbi Nissim of Girona on the Constitutional Power of the Sovereign," *Diné Israel* 29 (2013), pp. 91-100.

9. -----, "Rabbi Nissim of Girona on the Divine Court, Truth, and Justice," in A. Mermelstein and S. Holtz, eds., *The Divine Courtroom in Comparative Perspective*, Leiden 2014, pp. 69-75.

10. Klein-Braslavy, Sara, R. Nissim ben Reuben de Gérone devant la philosophie de son temps, Ph.D. dissertation, Sorbonne, Paris 1972.

11. -----, "Vérité prophétique et vérité philosophique chez Nissim de Gérone," *Revue des Études Juives* 134 (1975), pp. 75-99.

הערכת הקורס - הרכב הציון הסופי :

מבחן מסכם בכתב/בחינה בעל פה 0 %
הרצאה 0 %
השתתפות 20 %
הגשת עבודה 80 %
הגשת תרגילים 0 %
הגשת דו"חות 0 %
פרויקט מחקר 0 %
בחנים 0 %
אחר 0 %

מידע נוסף / הערות: